

[Aksel Møller.]

brug, enten motivet til denne begrænsning er at dæmpe en inflation eller at forbedre betalingsbalancen. Det er naturligvis lige så vigtigt, at det af finanslovsforslaget kan ses, om en regering har til hensigt at stimulere produktion og beskæftigelse gennem underskud på statsregnskabet, eller om den vil lade de økonomiske tendenser være i fred ved at nøjes med balance.

Endnu vigtigere er det, at man af finanslovsforslaget, efter at statens økonomi har fået denne betydningsfulde stilling for hele samfundøkonomien, kan se, ad hvilke veje regeringen kan tænke sig at dække det lånebehov, som staten efterhånden har fået, idet bl. a. valget af de midler, hvormed staten vil dække dette, angiver en bestemt politisk-økonomisk linie overfor den samfundsøkonomiske udvikling. De senere års økonomiske politik har jo i vid udstrækning anerkendt anvendelse af statskassen som et betydningsfuldt middel til denne konjunkturudjævning, og dermed er der bl. a. sket det, at ansvaret for den økonomiske tilstand, landet befinder sig i, er blevet regeringernes i højere grad end før. Hvis regeringen tillige ønsker at skaffe sig magt over landets sedelbank og får sit ønske opfyldt, så har den sig selv at takke, når den vågner i muddergrøften. Vort politiske liv er altså for så vidt blevet forandret eller i hvert fald den politiske diskussion, så der nu ikke længere er mulighed for ensidigt at give „det kapitalistiske system“, „storhanser“ eller „industribaroner“, eller hvad man nu plejer at sige i den vulgære politiske diskussion, skylden for den modgang, som rammer et land. Staten og dermed lovgivningsmagten og regeringen har overtaget en væsentlig del af konjunkturproblemerne. Man kan synes om det eller ej, sådan er det nu engang, og sådan har det allerede været i en halv snes år. Men vort politiske liv er ikke alene folketingets medlemmer, det er først og fremmest folket med alt, hvad der bor i det af politisk instinkt, viden og interesse. Det er derfor vigtigt, når en så væsentlig forandring i løbet af så relativ kort tid finder sted med hensyn til statens stilling overfor hele det økonomiske liv, at befolkningen får en langt klarere forestilling om statens forhold til konjunkturerne. Derigennem bestemmes befolkningens levevilkår delvis.

Om staten benytter sin magt på godt eller ondt er afgørende for mange menneskers liv, og jeg tror ærlig talt ikke, at der er så forfærdelig mange, der rigtig gør sig klart, hvad denne sammenhæng mellem statens finanspolitik og konjunktursvingningerne betyder. Mon folk virkelig har gjort sig helt klart, at konjunkturpolitikken her i landet stadig må styre mellem to skær, som er ombrust af strømme så stærke, at tror man sig lykkeligt forbi det ene, driver man med hast mod det andet? Al dansk økonomisk politik må tjene og har, så længe alt dette har været, tjent til at undgå en stranding på arbejdsløshed eller et skibbrud på valutaunderskud. Statens finanspolitik er et vigtigt middel i dette formåls tjeneste. Den rette, men i vor historie sjældne balance, vi har for tiden, tilsyneladende lige langt fra arbejdsløshed på den ene side og valutaunderskud på den anden side, er det vel værd at gøre en anstrengelse for at bevare.

Vanskelighederne ved at sætte finanspolitikens mål bliver først helt klare for os, når vi betænker, at en finanspolitik, som altså skal lede os gennem disse to store, afgørende onder, valutaunderskud på den ene side og udenlandsk gældsstiftelse på den anden side, må forudsætte et overskud eller med et andet ord en overbalancering af statsregnskabet. Men netop den begrænsning, som på den måde finder sted i befolkningens forbrug, rummer naturligvis muligheder for, at den økonomiske aktivitet nedsættes og beskæftigelsesvanskeligheder opstår.

For at bedømme regeringens kurs mellem disse to lige skæbnesvangre faser er det nødvendigt at få klarhed over dens finanspolitik. Se, det var på denne baggrund, man med stor interesse afventede den højtærede finansministers fremsættelse af finanslovsforslaget. Hvilke mål stillede han for sin finanspolitik, og hvormed begrundede han disse mål? Ved en granskning af hans tale savner jeg ordet overbalancering. Medens det i regeringens programtale blev sagt, at man fortsat tilstræbte en overbalancering, erindrer jeg ikke, at ordet blev gentaget her 6 uger efter. Ser man alene på de tal, som den højtærede finansminister opererer med, finder man ikke så meget som „skyggen“ af et overskud. Han siger, at de samlede udgifter er nær ved 4 milliard-